

Demokratins utmaningar? - En analys av 60 delvis fria länder

DANIEL SILANDER – THOMAS DENK

ABSTRACT:

This article explores the nature of democratic challenges in 60 partly free countries in the world. The number of partly free countries has increased since the 1970s. These partly free countries share the commonality of democratic and antidemocratic institutions. However, few studies have explored what challenges these countries face and what similarities and differences in challenges that exist. This study explores these questions and develops a typology of four alternative democratization processes to set out the intensity and scope of challenges among the partly free countries. The result shows that the partly free countries are a heterogeneous group of countries with complex sets of challenges. However, most partly free countries are in need of substantial democratic reforms. It is also identified that the two most severe challenges to democratization are found in functioning of government and rule of law.

Introduktion

Vilka utmaningar för framtida demokratisering återfinns hos delvis fria länder? I sin årliga rapport konstaterar Freedom House (FH) att 90 länder var fria och 43 länder var ofria år 2007, men också att 60 länder var delvis fria. FH konstaterar också att såväl antalet som andelen delvis fria länder har ökat sedan 1972 (Freedom House 2008).¹ Gruppen av delvis fria länder utgör därmed en väsentlig del av världens länder. Även om FH årligen kartlägger antalet delvis fria länder har det inte kartlagts vilka utmaningar för framtida demokratisering som återfinns i dessa länder. Alltfler studier har förvisso uppmärksammat så kallade *hybridregimer*, vilka kombinerar demokratiska egenskaper med icke-demokratiska (Diamond 2002; McFaul 2002; Morlino 2008a).² Dessa studier fokuserar emellertid främst på specifika institutioner, såsom valprocesser och politiskt deltagande, i enskilda fall (Ekman 2009, Furman 2007; Kuzio 2005; White 2003). Det finns även ett fåtal studier som har för-

sökt att identifiera olika typer av hybridregimer (Morlino 2008b). Dessa studier relaterar dock inte den politiska situationen till förutsättningarna för framtida demokratisering (Snyder 2006). Sammantaget konstaterar studierna att framtida demokratisering står inför olika utmaningar, men lämnar frågan om vilka utmaningar som återfinns hos de delvis länderna obesvarad.

För att besvara den övergripande forskningsfrågan – vilka utmaningar för framtida demokratisering som återfinns hos delvis fria länder – kommer den här artikeln att analysera hur politiska institutioner i delvis fria länder förhåller sig till de institutioner som utmärker demokratiska system. Analysen kommer att utgå från ett förslag till typologi som utifrån utmaningar för framtida demokratisering identifierar fyra typer av behov av demokratisering som kan finnas i delvis fria länder. Studiens empiriska analyser identifierar en komplex bild av utmaningar hos världens delvis fria länder där länderna uppvisar skilda utmaningar. Studiens empiriska analyser visar också på omfattande utma-

ningar hos dessa länder där det går att konstatera att det finns mer utmaningar än hopp i demokratiseringsprocessen, och där en stor andel av de delvis fria länderna har behov av betydande demokratisering.

Utmaningar för framtida demokratisering

Forskning om demokratisering har sedan 1950-talet varit inriktad på att beskriva och förklara hur försök till att inrätta demokratiska institutioner har lyckats eller misslyckats i olika länder. Försöken att demokratisera länder har främst studerats utifrån perspektiv som betraktar dem som komplexa processer, vilka innebär att samhällen i större utsträckning styrs demokratiskt samtidigt som de utmanas av ickedemokratiska aktörer och processer (Denk & Silander 2007). Inom detta perspektiv har studier aktualiserat olika frågor. I en översikt över forskningsområdet konstaterar Gerardo Munck (2007) att tre teman har varit framträdande i studier om demokratisering. Det första temat har handlat om hur samhällen genom olika processer inrättar demokratiska styrelseformer, vilket benämns för *demokratisk transition*. Vad som händer efter demokratiska styrelseformer har inrättats uppmärksammas av det andra temat, som studerar om och hur demokratiska system blir stabila och förankrade i samhället. Inte minst har dessa studier utgått från begreppet *demokratins konsolidering*, vilket förenklat avser att demokrati är "the only game in town" (Linz & Stepan 1996). Det innebär att institutioner, beteende och attityder inte utmanar den demokratiska styrelseformen. Det tredje temat, som enligt Munck är framträdande i forskning om demokratisering, samlas kring det mångtydiga och vaga uttrycket *demokratins kvalitet* (the quality of democracy). Inom detta tema uppmärksammar studierna "aspects of democracy that extend beyond the constitution of government and the question whether rulers gain access to office through free and fair elections" (Munck 2007:66). Till exempel har studier inom temat aktualiserat betydelsen av korruption och rättssäkerhet för demokratisering.

Vad Munck också diskuterar i sin översikt över forskningsområdet är vad som betraktas som utmaning för framtida demokratisering inom respek-

tive tema. Utmaningar i förhållande till demokratisk transition har handlat i stor utsträckning om vilka förutsättningar som finns för demokratisering. Studier om demokratins konsolidering har däremot identifierat utmaningar som institutioner, beteende eller attityder som står i konflikt med demokratiska styrelseformer. På motsvarande sätt har studier om demokratins kvalitet betraktat förhållanden som försvagar kvaliteten hos demokratiska system som utmaningar för demokratisering. Forskning om utmaningar för demokratisering har därmed fokuserat på förutsättningarna för demokratisering, men också hur ickedemokratiska element utmanar demokratiska styrelseformer (Denk & Silander 2007). Det är främst den senare ansatsen som denna artikel ansluter till.

Utgångspunkten för denna studies analys är att demokratisering utgörs av processer som innebär att demokratiska institutioner etableras i länder. Studien utgår från att demokratisering kan förstås utifrån två dimensioner: politisk konkurrens och politiskt inklusion (Dahl 1971). Demokratisering betraktas därmed som en politisk förändringsprocess inom vilken det ges ökad möjlighet till politiskt konkurrens samt ökad möjlighet till politiskt deltagande för medborgarna. Demokratisering som leder till demokratiska system (polyarki) innebär specifikt etablerandet av sju institutioner: (1) politiska uppdrag tillsätts genom val, (2) fria och rättvisa val, (3) allmän rösträtt, (4) rätten till att konkurrera om politiska uppdrag, (5) yttrandefrihet, (6) alternativa informationskällor och (7) organisationsfrihet. Politiska system som har dessa sju institutioner benämner Robert Dahl för *polyarki*, vilket urskiljer demokratiska system på nationell nivå från demokratiska ideal (Dahl 1971, 1989, 1998). Det innebär att demokratiska system är demokratiserade i förhållande till demokratiska institutioner utan att de nödvändigtvis behöver förverkliga de demokratiska idealen. För denna studie innebär detta också att demokratiska utmaningar identifieras i förhållande till de sju institutionerna och inte till demokratiska ideal.³

De delvis fria länderna och de utmaningar som de delvis fria länderna står inför i utvecklandet av demokratiska institutioner analyseras utifrån två dimensioner: (1) utmaningarnas *omfång* och (2) utmaningarnas *intensitet*. Det görs för att nå kun-

Tabell 1: Typologi över utmaningar för demokratisering och behovet av framtida demokratisering

		UTMANINGARNAS OMFÅNG	
		Litet	Stort
UTMANINGARNAS INTENSITET	Låg	(A) Justerande demokratisering	(D) Övergripande demokratisering
	Hög	(C) Riktad demokratisering	(B) Omfattande demokratisering

skap om vilka utmaningar de delvis fria länderna har i förhållande till vad som utmärker demokratiska system, hur intensiva dessa utmaningar är, samt om utmaningarna gestaltar sig lika eller olika mellan de delvis fria länderna. Den första dimensionen, *omfång*, refererar till antalet institutioner som är i behov av demokratisering. Några av de delvis fria länderna kan tänkas ha stort eller litet omfång av utmanade institutioner. Ju större omfång av institutioner som är utmanade, desto större är utmaningarna för demokratisering, medan omfånget av utmanade institutioner är litet, så är utmaningarna för framtida demokratisering mindre. Den andra dimensionen, *intensitet*, refererar till hur omfattande utmaningarna är i respektive lands politiska regim. Intensiteten i utmaningarna kan vara höga eller låga. Intensiteten i utmaningarna visar på avståndet mellan institutionernas utformning i respektive land i relation till den institutionella utformningen i en demokratisk regim. Ju högre intensitet som finns i utmaningarna, desto svårare för detta land att demokratiseras, medan om det råder låg intensitet finns det bättre möjligheter till demokratisering. Genom att kombinera dessa två dimensioner (omfång och intensitet) om delvis fria länders utmaningar, utvecklas en typologi som består av fyra typer som utifrån ländernas utmaningar identifierar olika behov och former av demokratisering, vilket illustreras i tabell 1:

(A) Justerande demokratisering: Omfånget av utmaningar i ett land kan vara litet och intensiteten låg. Det innebär att landet har få institutioner som behöver demokratiseras i begränsad utsträckning för att landets politiska system som helhet ska betraktas som demokratiskt.

(B) Omfattande demokratisering: Omfånget av utmaningar i ett land kan vara stort med hög intensitet. Det innebär att landet har flera institutioner

som behöver demokratiseras i stor utsträckning för att det politiska systemet ska bli demokratiskt. Utmaningen för framtida demokratisering är därför omfattande.

(C) Riktad demokratisering: Omfånget av utmaningar i ett land kan vara litet, men intensiteten hög. Framtida demokratisering i dessa länder står inför utmaningen att demokratisera ett fåtal institutioner i stor utsträckning, vilket innebär att insatserna i dessa länder behöver koncentreras till få institutioner.

(D) Övergripande demokratisering: Omfånget av utmaningar i ett land kan slutligen vara stort, men med låg intensitet. I denna typ återfinns därför länder som har flera institutioner som behöver demokratiseras, men endast i begränsad utsträckning för att de ska bli demokratiska.

Att mäta demokratisering

För att använda den föreslagna typologin och för att nå ökad kunskap om utmaningar för framtida demokratisering hos delvis fria länder behövs en mätmetod som identifierar hur politiska institutioner förhåller sig till demokratiska institutioner. Det finns en mångfald av index som är utvecklade för att mäta demokratisering av politiska institutioner. Deras uppbyggnad vad beträffar definition, operationalisering och aggregering varierar. Vad som dock förenar dessa komparativa index är att de dels ger sammanhållna mått på demokratisering (indexvärde), dels möjlighet till jämförelse mellan länder genom att vara anpassade för att kunna användas i olika sammanhang. Utifrån genomförda analyser av indexen går det också att konstatera att även om inget index är helt felfritt avseende de utmaningar som kommer med begreppsdefinition, operationalisering och aggregering (Munck & Ver-

Tabell 2: Indelning av länder enligt Freedom House Index

<i>Klassificering av länder</i>	<i>Genomsnittlig ranking av politiska respektive civila fri- och rättigheter</i>
Fria	1,0–2,5
Delvis fria	3,0–5,0
Ofria	5,5–7,0

Tabell 3: Indexen och dess dimensioner

<i>Dimensioner</i>	<i>Index</i>	
	Politiska fri- och rättigheter	Civila fri- och rättigheter
Valprocesser (A)	X	
Politisk pluralism och deltagande (B)	X	
Politisk funktionalitet (C)	X	
Yttrandefrihet (D)		X
Organisationsfrihet (E)		X
Lagbundenhet (F)		X
Personlig autonomi och individuella friheter (G)		X

kuilen 2002:28) så har indexen främjat forskning om demokratisering (Munck & Verkuilen 2002:31).⁴

En ofta förekommande undersökning om demokratisering är den som erbjuds av Freedom House Index (FHI).⁵ Organisationen genomför årligen undersökningen *Freedom in the World* som analyserar världens länders olika grader av politiska rättigheter och civila friheter (se Denk & Silander 2007). Utifrån insamlat underlag presenteras en indelning av länder där de betecknas som fria, delvis fria eller ofria länder. Indelningen av länder baseras på vilket genomsnittligt värde som länderna har på två index. Det ena indexet handlar om civila fri- och rättigheter, medan det andra indikerar politiska fri- och rättigheter. På dessa två index kan länderna få värden mellan noll och sju.

I tabell 2 visas att när länders genomsnittliga värde på de två indexen är mellan 1,0-2,5, betraktas de som demokratiska (fria) länder, medan de betraktas som ickedemokratiska (ofria) länder om de har ett genomsnittligt värde mellan 5,5-7,0. Mellan dessa två grupper finns en tredje grupp

och har genomsnittliga värden mellan 3,0 och 5,0, och det är dessa delvis fria länder som är i fokus för denna studie. De två indexen bygger på sju underliggande index, som kan användas för att studera demokratisering i olika dimensioner. De sju indexen behandlar följande aspekter: valprocesser, politisk pluralism och deltagande, politikens funktionalitet, yttrandefrihet, organisationsfrihet, lagbundenhet, samt personlig autonomi och individuella friheter. Vilka komponenter de olika indexen mer preciserat uppmärksammar framgår av Appendix 1, medan det i tabell 3 presenteras hur FHI relaterar de sju indexen till civila respektive politiska fri- och rättigheter.

Varje komponent i indexen bedöms utifrån fem nivåer av frihet, vilka anges med värden mellan noll och fyra. Indexen består dock av olika många komponenter, vilket medför att de varierar mellan olika värden. Tre av indexen (valprocesser, politisk funktionalitet, samt organisationsfrihet) består av tre komponenter och varierar mellan 0 och 12, medan fyra (politisk pluralism och deltagande, yttrandefrihet, lagbundenhet, samt personlig autonomi) består av fyra komponenter och varierar mellan 0 och 16.

mi och individuella friheter) varierar mellan 0 och 16, eftersom de består av fyra komponenter. För att kunna jämföra värden för olika index har de olika indexen standardiserats så att de varierar mellan värdena 0 och 100. Värdet 0 indikerar fullständig avsaknad av fri- och rättigheter, medan värdet 100 indikerar fullständigt utvecklade fri- och rättigheter. Standardiseringen av indexen har gjorts genom att ländernas indexvärden på respektive index har dividerats med indexens maximala värden och därefter multiplicerats med 100. Med de standardiserade indexen uttrycks demokratisering i respektive dimension som grad av frihet, som kan variera mellan 0 och 100. Om de kriterier som används när FHI indelar länder överförs till de standardiserade indexen kan kritiska värden identifieras, vilka framgår av tabell 4. De kritiska värdena uttrycker också de gränser inom vilka värden på de använda indexen förväntas vara om de följer den typ av politisk regim som respektive land anses tillhöra utifrån FHI. Om värdena understiger det lägre värdet betraktas dimensionen vara mindre demokratiserad (underdemokratiserad dimension) än vad som förväntas utifrån den politiska regimen, medan ett indexvärde över det högre värdet indikerar att dimensionen är mer demokratiserad än förväntat (överdemokratiserad dimension).

De kritiska värdena för dimensionerna avviker dock från de värden som tillämpas av FHI. Det högre gränsvärdet för fria länder och det lägre gränsvärdet för ofria länder är ungefär fem enheter lägre respektive högre än vad som förväntas om de kritiska värdena från FHI direkt skulle överföras till indexet. Denna skillnad beror på att FHI kan använda en indelning som skapar mellanrum mellan de olika kategorierna, medan de standardiserade

indexen inte har denna möjlighet. En sådan indelning skulle nämligen medföra att länder hamnar mellan de tre kategorierna. Gränsvärdena för de delvis fria länderna har därför använts som gränsvärden för de två andra kategorierna. Den främsta anledningen till att använda gränsvärdena för de delvis fria länderna är att studien handlar om de länder som utifrån FHI betraktas som delvis fria.

Empirisk analys

Ett första steg för att besvara studiens forskningsfråga om vilka utmaningar som återfinns hos delvis fria länder är att analysera respektive dimension hos de delvis fria länderna som grupp. I tabell 5 presenteras vilka medelvärden och standardavvikelse som de delvis fria länderna har på de sju dimensionerna. Som framkommer av tabellen har länderna medelvärden som motsvarar de förväntade värdena på fem av de sju dimensionerna, vilket innebär att dessa värden befinner sig i det intervall för delvis fria länder som identifierades i tabell 4. På två dimensioner har länderna däremot medelvärden under de förväntade värdena. Detta innebär att det för framtida demokratisering finns utmaningar i alla dimensioner, men att det finns särskilt utmaningar när det gäller politiskt funktionalitet och lagbundenhet. Demokratisering av dessa dimensioner handlar om att förbättra möjligheterna för valda representanter att avgöra eller påverka politiska beslut, minska korruption, öka möjligheter för väljarna att utkräva ansvar av politiska aktörer mellan valen, införa självständiga domstolar, stärka likheten inför lagen och rättslig kontroll av politiska aktörer, samt det rättsliga skyddet för medborgarna. Av de dimensioner som också behöver demokratiseras ytterligare, men i mindre uts-

Tabell 4: Kritiska värden för dimensioner utifrån typ av politisk regim

Typ av politisk regim	Kritiska värden		Motsvarade värden hos FHI
Fria länder	100,00	78,57	1,0–2,5
Delvis fria länder	78,56	42,85	3,0–5,0
Ofria länder	42,84	0,00	5,5–7,0

Tabell 5: Grad av demokratisering i olika dimensioner

<i>Dimension</i>	<i>Medelvärde</i>	<i>Standardavvikelse</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>	<i>Antal länder</i>
Valprocesser	55,00	22,97	0	92	60
Politisk pluralism och deltagande	53,75	14,38	25	88	60
Politisk funktionalitet	41,25	12,12	17	67	60
Yttrandefrihet	65,31	13,24	31	94	60
Organisationsfrihet	56,67	14,78	25	92	60
Lagbundenhet	40,94	11,42	19	69	60
Personlig autonomi och individuella friheter	51,04	12,13	25	75	60
<i>För alla dimensioner</i>	51,99	13,51	70	33	60

träckning, är det yttrandefrihet, organisationsfrihet och valprocesser som har högst medelvärde hos de delvis fria länderna.

Vad som också framgår av tabell 5 är att det finns betydande variation mellan länderna i dimensionerna. Standardavvikelsen är störst när det gäller valprocessen. I gruppen av delvis fria länder återfinns såväl länder med demokratiserade valprocesser som länder med valprocesser som inte är fungerande. Till exempel har Bolivia, Nicaragua, Niger, Paraguay och Östtimor valprocesser som är relativt väl demokratiserade, medan valprocesserna i Fiji och Thailand betraktas som fullständigt ofria. Även i de andra dimensionerna återfinns betydande variationer mellan länder. Dessa är förvisso mindre framträdande än vad som gäller valprocesser, men indikerar att det finns skillnader i demokratiseringsgrad. Utöver skillnader mellan länderna kommer också skillnader inom länderna. Detta innebär att ländernas demokratiseringsgrad varierar mellan olika dimensioner inom länderna.

Variationen mellan länderna framgår också av tabell 6, som presenterar den andel av länder som på respektive dimensioner har värden motsvarande fria, delvis fria respektive ofria (se tabell 4). Den dimension som uppvisar störst utmaning för framtida demokratisering är politikens funktionalitet (C). Det går att utläsa i tabell 6 att 60 procent av de delvis fria länderna är ofria i denna dimension. Dessutom är det ingen av de delvis fria som är fullständigt demokratiserade i dimensionen. Det samma gäller även lagbundenhet (F), men där an-

delen ofria länder är mindre (53,3 procent). Till detta kommer ytterligare fyra dimensioner där majoriteten av länderna har värden som motsvarar delvis fria. Det innebär att det också finns betydande utmaningar när det gäller politiskt deltagande och pluralism (B), yttrandefrihet (D), organisationsfrihet (E) samt personlig autonomi och rättigheter (G). De dimensioner som störst andel av länderna är fria handlar om yttrandefrihet och valprocesser. Det är drygt 30 procent av länderna som är fria i dessa dimensioner, vilket dock innebär att en betydande majoritet av länderna även behöver demokratisering i dessa. Det finns också länder som är demokratiserade när det gäller organisationsfrihet, politiskt deltagande och pluralism, samt personlig autonomi och rättigheter. Dessa länder utgör dock en mindre andel av de delvis fria länderna.

Vad beträffar variationen inom länderna är de delvis fria länderna ofria på två dimensioner, delvis fria på fyra dimensioner och fria på en dimension, vilket framgår av tabell 7. Det finns dock även i detta avseende skillnader mellan länderna. Ett land (Djibouti) är ofria på samtliga dimensioner och ett land är ofri i sex dimensioner (Etiopien). Det är i dessa två länder som utmaningarna för framtida demokratisering är som störst. Men det finns även andra länder som har betydande utmaningar inför framtida demokratisering. Afghanistan, Armenien, Centralafrikanska Republiken, Gabon, Thailand och Yemen är ofria i fem eller fler dimensioner. De länder med minst utmaningar

Tabell 6: Länders egenskaper på sju regimdimensioner

Egenskap	Dimension						
	A	B	C	D	E	F	G
Fri	30,0 %	10,0 %	0,0 %	33,3 %	13,3 %	0,0 %	5,0 %
Delvis fri	35,0 %	73,3 %	40,0 %	63,3 %	65,0 %	46,7 %	71,7 %
Ofria	35,0 %	16,7 %	60,0 %	3,3 %	21,7 %	53,3 %	23,3 %
Total	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 7: Antal dimensioner och nivå av demokratisering

Antal dimensioner	Inte fria	Delvis fria	Fria
0	23,3	1,7	51,7
1	20,0	3,3	21,7
2	16,7	16,7	13,3
3	18,3	21,7	3,3
4	8,3	18,3	3,3
5	10,0	16,7	0,0
6	1,7	15,0	0,0
7	1,7	6,7	0,0
Medelvärde	2,13	3,95	0,92
Standardavvikelse	1,81	1,69	1,17

är Bolivia och Ecuador, som är demokratiserade i fyra dimensioner. Andra länder som uppvisar demokratisering i minst tre dimensioner är Montenegro, Nicaragua, Papa Nya Guinea, Salomonöarna och Sierra Leone. Det finns dock betydande utmaningar även i dessa länder, eftersom de inte uppvisar demokratisering i flera dimensioner. Till detta kommer också en grupp av länder som utmärks av stor variation inom landet. Denna grupp utgörs av Burkina Faso, Guatemala, Paraguay och Tonga. Dessa länder är demokratiserade i två dimensioner, delvis fria i två eller tre dimensioner och ofria i två eller tre dimensioner. I förhållande till framtida demokratisering skapar detta en tämligen motsägelsefull och komplex situation. Den motsatta situationen återfinns i länder som är delvis fria på alla dimensioner. Inför en framtida demokratisering behöver Madagaskar, Makedonien, Malawi och Tanzania en genomgående demokratisering på

alla dimensioner, vilket även gäller Djibouti som är ofri i alla dimensioner.

Avslutningsvis, vilka utmaningar för framtida demokratisering återfinns hos delvis fria länder? I tabell 8 kategoriseras de delvis fria länderna i förhållande till den typologi som utvecklades i tabell 1. När det gäller omfång av utmaningar har länderna indelats utifrån antal dimensioner som inte är demokratiska. Länder som har 0-3 institutioner som inte är demokratiska betraktas ha litet omfång i utmaningen, medan länder med 4-7 institutioner anses ha stort omfång. Vad beträffar intensitet har avstånd beräknas som skillnaden mellan länders genomsnittliga indexvärde på samtliga dimensioner och det kritiska gränsvärdet för fria länder som anges i tabell 4 (78,56). Gränsvärdet för indelningen är 18 enheter, vilket motsvarar ungefär det halva avståndet inom det intervall som identifierats för gruppen delvis fria länder (78,56 – 42,85).

Länder som har avstånd lika med eller mindre än 18 enheter betraktas ha låg intensitet i sina utmaningar, medan länder med avstånd högre än 18 enheter anses ha hög intensitet.

Om länderna indelas efter de valda gränsvärdena blir resultatet att två länder – Bolivia och Ecuador – har utmaningar som motsvarar justerande demokratisering. I dessa länder återfinns få institutioner som behöver demokratiseras samtidigt som länderna i sin helhet är relativt nära demokratiska förhållanden. Utmaningen för framtida demokratisering i dessa länder är därför att demokratisera de fåtal institutioner som ännu inte är demokratiska. I drygt 23 procent av länderna är avståndet till att betraktas som demokratiska relativt kort, men det är fler institutioner som behöver demokratiseras. Utmaningen för framtida demokratisering i dessa länder – Albanien, Bosnia-Herzegovina, Colombia, Filippinerna, Honduras, Montenegro, Nicaragua, Niger, Paraguay, Salomonöarna, Seychellerna, Sierra Leone, Turkiet och Östtimor – är därför att demokratisera betydligt fler institutioner än vad fallet är i den föregående gruppen. Däremot är utmaningens intensitet den samma, vilket innebär att länderna behöver en begränsad, men övergripande demokratisering. Den största gruppen av delvis fria länder behöver emellertid en omfattande demokratisering, som innebär att flera institutioner på ett genomgående sätt demokratiseras. I drygt 73 procent av länderna finns det omfattande utmaningar för framtida demokratisering. Förutsättningar för demokratisering i

dessa länder är därmed sämre än i de övriga länderna. Sammantaget innebär detta att de utmaningar för framtida demokratisering som återfinns i de delvis fria länderna är omfattande, även om det finns länder som har bättre förutsättningar för framtida demokratisering än vad som utmärker gruppen som helhet. Det kan också konstateras att ingen av de delvis fria länderna kan demokratiseras genom en riktad demokratisering, där ett fåtal institutioner demokratiseras i stor utsträckning.

Sammanfattande diskussion med konklusion

Sedan 1970 har flera länder upplevt försök till demokratisering. En del av dessa försök blev lyckade, vilket medförde att antalet demokratiska länder ökade i världen. I en första fas demokratiserades länder främst i södra Europa (Grekland, Portugal och Spanien) och Latinamerika. Med denna fas demokratiserades länder som Argentina, Chile, Brasilien, Grekland, Portugal, Spanien och Uruguay. Ytterligare länder demokratiserades under 1990-talet, som utgör en andra fas av demokratisering sedan 1970. Även om fasen domineras av demokratisering i länder med tidigare kommunistiska styrelseformer utvecklade även andra länder mer demokratiska styrelseformer. Tillsammans med den första fasen bildar denna andra fas vad som kallas för *den tredje vågens demokratisering* (Huntington 1991). De olika fallen av demokratisering i de två faserna illustrerar hur demokratisering förändrar såväl det politiska livet som sam-

Tabell 8: Utmaningar för framtida demokratisering hos delvis fria länder.

		OMFÅNG	
		Få	Många
INTENSITET	Låg	<i>Justerande demokratisering</i> 3,3% (2 länder)	<i>Övergripande demokratisering</i> 23,3% (14 länder)
	Hög	<i>Riktad demokratisering</i> 0,0 % (0 länder)	<i>Omfattande demokratisering</i> 73,3% (44 länder)

hållslivet som helhet. Flera länder har därför upplevt omfattande förändringar som konsekvens av att de har demokratiserats.

Den starka optimism om demokratins globala genomslag som följde av utvecklingen under 1990-talet har emellertid nu ersatts av en mer dämpad realism när flera försök till demokratisering har misslyckats. Antalet stater som har stannat upp i sin demokratiska utveckling har ökat markant sedan år 2000 samtidigt som det är allt färre länder som påbörjar demokratisering (Diamond 2000, Fukuyama 1992, Holden 2000, Huntington 1991). Den här studien kan relateras till denna utveckling genom att dess analyser preciserar vilka utmaningar för framtida demokratisering som återfinns i flera av dessa länder som har upplevt misslyckade försök till demokratisering.

Denna studie om delvis fria länder i världen visar främst på tre tydliga resultat. *För det första*, de delvis fria länderna i världen är en heterogen grupp av länder med olika utmaningar som kräver olika typer av demokratisering för att kunna utvecklas till fria länder. Det finns ingen enskild reform som kan leda världens delvis fria länder till att bli fria. *För det andra*, trots demokratiska inslag i flera av de delvis fria länderna, så är bilden av demokratiseringsgraden i dessa länder tämligen begränsad. Det går att konstatera att de flesta delvis fria länderna överlag står inför omfattande utmaningar för att kunna bli fria och att antalet delvis fria länder som i stor utsträckning är relativt demokratiserade endast utgör en mindre minoritet av länderna. *För det tredje* går det att konstatera att de institutioner där utmaningarna är mest intensiva är politisk funktionalitet och lagbundenhet. Samtidigt ska det betonas att ingen aspekt är fullständigt demokratiserad hos de delvis fria länderna, vilket visar på mer eller mindre intensiva utmaningar i samtliga institutioner. Dessa resultat preciserar den bild av samtida demokratisering som är framträdande i flera studier. Sammantaget står framtida demokratisering inför komplexa utmaningar, som förutsätter omfattande och intensiva förändringar om länderna ska demokratiseras.

APPENDIX 1

Freedom House Index (FHI)

Politiska fri- och rättigheter

A. Electoral Process

1. Is the head of state and/or head of government or other chief authority elected through free and fair elections?
2. Are the legislative representatives elected through free and fair elections?
3. Are there fair electoral laws, equal campaigning opportunities, fair polling, and honest tabulation of ballots?

B. Political Pluralism and Participation

1. Do the people have the right to organize in different political parties or other competitive political groupings of their choice, and is the system open to the rise and fall of these competing parties or groupings?
2. Is there a significant opposition vote, de facto opposition power, and a realistic possibility for the opposition to increase its support or gain power through elections?
3. Are the people's political choices free from domination by the military, foreign powers, totalitarian parties, religious hierarchies, economic oligarchies, or any other powerful group?
4. Do cultural, ethnic, religious, and other minority groups have reasonable self-determination, self-government, autonomy, or participation through informal consensus in the decision-making process?

C. Functioning of Government

1. Do freely elected representatives determine the policies of the government?
2. Is the government free from pervasive corruption?
3. Is the government accountable to the electorate between elections, and does it operate with openness and transparency?

Civila fri- och rättigheter

D. Freedom of Expression and Belief

1. Are there free and independent media and other forms of cultural expression?
2. Are there free religious institutions, and is there free private and public religious expression?
3. Is there academic freedom, and is the educational system free of extensive political indoctrination?
4. Is there open and free private discussion?

E. Associational and Organizational Rights

1. Is there freedom of assembly, demonstration, and open public discussion?
2. Is there freedom of political or quasi-political organization

3. Are there free trade unions and peasant organizations or equivalents, and is there effective collective bargaining? Are there free professional and other private organizations?

F. Rule of Law

1. Is there an independent judiciary?
2. Does the rule of law prevail in civil and criminal matters? Are police under direct civilian control?
3. Is there protection from police terror, unjustified imprisonment, exile, or torture, whether by groups that support or oppose the system? Is there freedom from war and emergencies?
4. Is the population treated equally under the law?

G. Personal Autonomy and Individual Rights

1. Is there personal autonomy? Does the state control travel, choice of residence, or choice of employment? Is there freedom from indoctrination and excessive dependency on the state?
2. Do citizens have the right to own property and establish private businesses? Is private business activity unduly influenced by government officials, the security forces, or organized crime?
3. Are there personal social freedoms, including gender equality, choice of marriage partners, and size of family?
4. Is there equality of opportunity and the absence of economic exploitation?

APPENDIX 2

Datamatrix för de undersökta länderna

Dimensioner

Land	A	B	C	D	E	F	G	Antal institutioner	Medelvärde	Framtida utmaning
Afghanistan	0,50	0,44	0,33	0,31	0,33	0,19	0,31	7	34,5	Omfattande
Albanien	0,67	0,69	0,58	0,75	0,67	0,63	0,56	6	64,9	Övergripande
Armenien	0,42	0,31	0,33	0,50	0,42	0,38	0,56	7	41,7	Omfattande
Bahrain	0,25	0,50	0,33	0,56	0,25	0,19	0,44	7	36,0	Omfattande
Bangladesh	0,25	0,31	0,33	0,44	0,50	0,38	0,56	7	39,6	Omfattande
Bolivia	0,92	0,81	0,42	0,94	0,83	0,44	0,56	3	70,2	Justerande
Bosnia-Herzegovina	0,67	0,63	0,42	0,69	0,67	0,63	0,63	7	61,6	Övergripande
Burkina Faso	0,42	0,50	0,33	0,81	0,75	0,38	0,50	5	52,7	Omfattande
Burundi	0,75	0,56	0,33	0,50	0,42	0,25	0,38	6	45,5	Omfattande
Central Afrikanska Rep.	0,58	0,44	0,25	0,63	0,50	0,19	0,25	7	40,5	Omfattande
Colombia	0,83	0,56	0,58	0,75	0,50	0,44	0,63	5	61,3	Övergripande
Djibouti	0,33	0,31	0,25	0,38	0,42	0,31	0,38	7	33,9	Omfattande
Ecuador	0,75	0,88	0,33	0,94	0,92	0,38	0,63	3	68,8	Justerande
Etiopien	0,42	0,25	0,33	0,44	0,25	0,25	0,38	7	33,0	Omfattande
Fiji öarna	0,00	0,31	0,17	0,69	0,33	0,44	0,63	7	36,6	Omfattande
Filippinerna	0,50	0,63	0,58	0,88	0,67	0,38	0,63	6	60,7	Övergripande
Gabon	0,17	0,31	0,25	0,63	0,50	0,38	0,31	7	36,3	Omfattande
Gambia	0,50	0,44	0,33	0,63	0,50	0,44	0,50	7	47,6	Omfattande
Georgien	0,67	0,38	0,50	0,69	0,58	0,38	0,63	7	54,5	Omfattande
Guatemala	0,75	0,63	0,42	0,75	0,67	0,31	0,50	5	57,4	Omfattande
Guinea-Bissau	0,75	0,56	0,25	0,63	0,67	0,38	0,38	6	51,5	Omfattande
Haiti	0,58	0,63	0,42	0,63	0,50	0,25	0,31	7	47,3	Omfattande
Honduras	0,75	0,63	0,50	0,75	0,67	0,44	0,56	5	61,3	Övergripande

Jordanien	0,17	0,38	0,42	0,56	0,42	0,38	0,50	7	40,2	Omfattande
Kenya	0,50	0,56	0,42	0,88	0,75	0,44	0,50	5	57,7	Omfattande
Kirgizistan	0,42	0,44	0,33	0,63	0,58	0,31	0,44	7	44,9	Omfattande
Komorererna	0,67	0,69	0,33	0,63	0,50	0,50	0,38	7	52,7	Omfattande
Kuwait	0,33	0,56	0,50	0,56	0,50	0,44	0,31	7	45,8	Omfattande
Libanon	0,33	0,44	0,33	0,75	0,67	0,31	0,56	6	48,5	Omfattande
Liberia	0,75	0,63	0,50	0,69	0,67	0,44	0,50	6	59,5	Omfattande
Madagaskar	0,58	0,50	0,58	0,63	0,67	0,56	0,56	7	58,3	Omfattande
Makedonien	0,58	0,63	0,58	0,69	0,58	0,50	0,63	7	59,8	Omfattande
Malawi	0,58	0,63	0,50	0,69	0,67	0,50	0,44	7	57,1	Omfattande
Malaysia	0,50	0,44	0,50	0,50	0,42	0,38	0,50	7	46,1	Omfattande
Marocko	0,33	0,44	0,42	0,50	0,50	0,38	0,50	7	43,8	Omfattande
Mauretanien	0,75	0,44	0,50	0,63	0,67	0,38	0,38	6	53,3	Omfattande
Moçambique	0,58	0,69	0,58	0,75	0,58	0,44	0,56	6	59,8	Omfattande
Moldavien	0,75	0,50	0,58	0,63	0,50	0,50	0,56	6	57,4	Omfattande
Montenegro	0,75	0,56	0,50	0,75	0,83	0,50	0,69	4	65,5	Övergripande
Nepal	0,33	0,56	0,33	0,63	0,50	0,38	0,44	7	45,2	Omfattande
Nicaragua	0,92	0,75	0,33	0,88	0,58	0,44	0,56	4	63,7	Övergripande
Niger	0,92	0,56	0,67	0,63	0,67	0,50	0,38	6	61,6	Övergripande
Nigeria	0,25	0,56	0,50	0,69	0,67	0,31	0,44	7	48,8	Omfattande
Papa Nya Guinea	0,75	0,69	0,33	0,75	0,75	0,44	0,50	4	60,1	Omfattande
Paraguay	0,92	0,69	0,33	0,75	0,67	0,38	0,63	5	62,2	Övergripande
Salomonöarna	0,50	0,63	0,42	0,81	0,75	0,50	0,75	4	62,2	Övergripande
Seychellerna	0,67	0,63	0,58	0,56	0,75	0,69	0,69	6	65,2	Övergripande
Sierra Leone	0,83	0,75	0,33	0,75	0,67	0,50	0,56	4	62,8	Övergripande
Singapore	0,33	0,38	0,58	0,56	0,25	0,50	0,75	6	47,9	Omfattande
Sri Lanka	0,67	0,44	0,50	0,50	0,67	0,38	0,56	7	53,0	Omfattande
Tanzania	0,50	0,63	0,50	0,69	0,58	0,63	0,50	7	57,4	Omfattande
Thailand	0,08	0,25	0,25	0,56	0,42	0,38	0,69	7	37,5	Omfattande
Togo	0,33	0,44	0,25	0,50	0,50	0,25	0,38	7	37,8	Omfattande
Tonga	0,25	0,56	0,25	0,75	0,42	0,69	0,75	5	52,4	Omfattande
Turkiet	0,83	0,75	0,58	0,75	0,58	0,50	0,63	4	66,1	Övergripande
Uganda	0,33	0,44	0,33	0,69	0,50	0,38	0,44	7	44,3	Omfattande
Venezuela	0,67	0,50	0,25	0,56	0,50	0,31	0,50	7	47,0	Omfattande
Yemen	0,33	0,44	0,25	0,44	0,33	0,25	0,31	7	33,6	Omfattande
Zambia	0,67	0,75	0,50	0,69	0,67	0,50	0,44	6	60,1	Omfattande
Östtimor	0,92	0,69	0,50	0,75	0,58	0,38	0,56	5	62,5	Övergripande

REFERENSER

- Beetham, David. (red) 1994. *Defining and Measuring Democracy*. London & Thousands Oak, CA, New Dehli: SAGE Publications Ltd.
- Bollen, Kenneth A. 1993. Liberal Democracy: Validity and Method Factors in Cross-National Measures. *American Journal of Political Science* 37:4, 1207-1230.
- Bollen, Kenneth A. 2001. *Cross-National Indicators of Liberal Democracy, 1950-1990*. Ann Arbor: Inter-university Consortium for Political and Social Research.
- Collier, David & Steven Levitsky. 1997. Democracy with Adjectives: Conceptual Innovation in Comparative Research. *World Politics* 49:3, 430-451.
- Dahl, Robert A. 1971. *Polyarchy – Participation and Opposition*. New Haven: Yale University Press.
- Dahl, Robert A. 1989. *Democracy and Its Critics*. New Haven: Yale University Press.
- Dahl, Robert A. 1998. *On Democracy*. Yale New Haven: Yale University Press.
- Dahl, Robert A. 2006. *On Political Equality*. New Haven: Yale University Press.
- Denk, Thomas & Daniel Silander 2007. *Att studera demokratisering – fenomen, förlopp, förutsättningar och framtid*. Stockholm: Santérus förlag.
- Diamond, Larry. 2000. Is Pakistan the (Reverse) Wave of the Future?. *Journal of Democracy*. 11:3, 91-106.
- Diamond, Larry. 2002. Thinking about hybrid regimes. *Journal of Democracy* 13:2, 21-35.
- Ekman, Jonas. 2009. Political Participation and Regime Stability: A Framework for Analyzing Hybrid Regimes. *International Political Science Review* 30:1, 7-31.
- Ersson, Svante 2001. *Democracy and Development: A survey of the research literature in the social sciences with some empirical illustration*. Stockholm: Sida.
- Freedom House 2008. *Freedom in the World 2008: The Annual Survey of Political Rights and Civil Liberties*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Fukuyama, Francis. 1992. *Historiens Slut och Den Sista Människan*. Stockholm: Norstedt.
- Furman, Dmitrii. 2007. The Origins and Elements of Imitation Democracies: Political Developments in the Post-Soviet Space. *Osteuropa: The Europe beyond Europe* Autumn, 205–244.
- Hadenius, Axel & Jan Teorell. 2005. *Assessing Alternative Indices of Democracy. Committee on Concepts and Methods – Working Paper Series No 6*.
- Holden, Barry. (red) 2000. *Global democracy: Key Debates*. London & New York: Routledge.
- Huntington, Samuel P. 1991. *The third wave - Democratization in the late twentieth century*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Kuzio, Taras. 2005. Regime type and politics in Ukraine under Kuchma. *Communist and Post-Communist Studies* 38:2, 167-190.
- Levitsky, Steven & Lucan A. Way. 2002. The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*. 13:2, 51-65.
- Linz, Juan J. 1978. *The Breakdown of Democratic Regimes – Crisis, Breakdown, & Reequilibration*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Linz, Juan J. & Alfred Stepan. 1996. *Problems of Democratic Transition and Consolidation. Southern Europe, South America and Post-Communist Europe*. John Hopkins University Press: Baltimore.
- McFaul, Michael. 2002. The Fourth Wave of Democracy and Dictatorship: Noncooperative Transitions in the Postcommunist World. *World Politics* 54:2, 212–244.
- Morlino, Leonardo. 2008a. Democracy and changes: How research tails reality. *West European Politics* 31:1-2, 40-59.
- Morlino, Leonardo. 2008b. *Hybrid Regimes or Regimes in Transition*. Working Paper 70. FRIDE: Madrid.
- Morlino, Leonardo. 2009. Are there hybrid regimes? Or are they just an optical illusion. *European Political Science Review*. 1:2, 273-296.
- Munck, Gerardo L. 2007. Democracy Studies: Agendas, Findings, Challenges i Berg-Schlosser, Dirk (red.): *Democratization – The state of the art*. Andra upplagan (2003). Opladen: Barbara Bidrich Publishers.
- Munck, Gerardo L. & Verkuilen, Jay. 2002. Conceptualizing and Measuring Democracy – Evaluating Alternative Indices. *Comparative Political Studies* 35:1, 5-35.
- Shin, Chull Doh. 1994. On the Third Wave of Democratization: A Synthesis and Evaluation of Recent Theory and Research. *World Politics* 47:1, 135-170.
- Snyder, Richard. 2006. Beyond Electoral Authoritarianism: The Spectrum of Nondemocratic Regimes. Andreas Schedler (red), *Electoral Authoritarianism: The Dynamics of Unfree Competition*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Vanhanen, Tatu. 1997. *Prospects of Democracy – A Study of 172 Countries*. London & New York: Routledge.
- White, Stephen. 2003. Rethinking postcommunist transition. *Government and Opposition* 38:4, 417-435.

SLUTNOTER

¹ Sedan 1972 har organisationen FH samlat in olika uppgifter om demokratisering. FH är en icke-vinstdrivande organisation som etablerades 1941 och som publicerar undersökningar om politiska rättigheter och civila friheter.

² Flera av de länder med hybridregim är tidigare icke-demokratiska länder som har demokratiserats, men inte till en demokratisk regim, utan är endast delvis demokratiserade. Detta förhållande har uppmärksammas inom forskning om demokratisering (Collier & Levitsky 1997, Levitsky & Way 2002, Morlino 2009).

³ Det finns naturligtvis alternativa tillvägagångssätt för att identifiera utmaningar till framtida demokratisering. Ett sätt är att analysera gynnsamma och ogynnsamma förutsättningar för demokratisering och genom att argumentera att utmaningar till demokratisering existerar när tillståndet är ogynnsamt utifrån tidigare erfarenhet eller teoretisk förväntan (Dahl 1971, 1998, 2006). Ett andra alternativ är att fokusera på händelser som stärker auktoritära institutioner eller som förändrar demokratiska institutioner. Det finns t. ex. möjlighet att demokratiska regimer faller sönder, vilket utgör utmaningar för demokratisering (Linz 1978).

⁴ De olika indexen presenteras utförligt i olika publikationer (se Beetham 1994, Bollen 1993, 2001, Dahl 1971, Ersson 2001, Hadenius & Teorell 2005, Shin 1994 och Vanhanen 1997). Till dessa presentationer kommer också en alltmer omfattande diskussion om indexens uppbyggnad (Denk & Silander 2007, Hadenius & Teorell 2005, Munch & Verkuilen 2002)

⁵ Samtidigt som FHI ger betydande möjligheter att komparativt studera politiska regimer har konstruktionen av FHI kritiserats (Hadenius & Teorell 2005; Munck & Verkuilen 2002). Framför allt har fem kritiska synpunkter framförts som är relevanta att uppmärksamma för denna artikel. För det första är kriterierna för kodning inte entydiga eller

preciserade. Det är därför oklart hur länder tilldelas värden eller kategoriseras på de olika dimensionerna. För det andra har transparensen kritiserats för att vara alltför bristfälligt. För det tredje har indexet också kritiserats för att alla komponenter anses vara av samma betydelse. En del kritiker har också hävdats att indexen inte tar hänsyn till att komponenters betydelse varierar beroende på sammanhang. För det fjärde har det ifrågasatts om indexens olika indikatorer verkligen är likvärdiga i alla sammanhang. Detta ifrågasätter om indikatorerna verkligen kan mäta samma företeelser i olika sammanhang. För det femte har indexens teoretiska förankring ansetts vara svag, även om de framstår som rimliga för att mäta demokrati och frihet.